

Jari Salminen, Helsingin yliopisto

Yksityisten oppikoulujen hyväksi: Helsingin yksityisoppikoulujen rekisteröity yhdistys (HYRY) 1971–1977

Suomen yksityisten ja erityisesti helsinkiläisten oppikoulujen edunvalvonta sai hyvin järjestäytyneen muodon peruskoulujärjestelmän syntyvaiheissa 1970-luvun alussa. Tammikuussa 1971 perustettiin Helsingin yksityisoppikoulujen rekisteröity yhdistys (HYRY). Tuolloin käynnistyi kamppailu yksityisten koulujen toimintamahdollisuudesta Suomessa. Peruskoulun toimeenpanovaiheen alkaessa Lapin läänissä, kävi heti ilmeiseksi, että yksityiskoulujen asema tulisi muodostumaan koko peruskoulun sisäänojovaiheen vaikeimmaksi ratkaistavaksi hallinnolliseksi ja ideologiseksi asiaksi. Tämä oli pääosin seurausta peruskoulun puitelain (Laki koulujärjestelmän perusteista 467/1968) melko väljästä ohjauksesta, joka jätti virkamiehille paljon tulkinta- ja liikkumatilaa. Ideologiset rintamalinjat olivat selvät: oikeisto kannatti yksityiskouluja – vasemmisto vastusti.

HYRY:n tehtäväksi tuli puolustaa yksityisten koulujen asemaa Helsingin kaupungin kanssa käytävissä neuvotteluissa ja turvata kaikin keinoin oppilaitosten autonomiaa. Keskeisin henkilö yhdistyksen toiminnassa oli Herttoniemen yhteiskoulun pitkäaikainen rehtori Jouko Teperi. Muita keskeisiä henkilöitä olivat Helsingin suomalaisen yhteiskoulun rehtori Vesa Nikunen, Mäkelänrinteen yhteiskoulun rehtori Rainer Pelkonen, toimitusjohtaja Veikko Hallenberg, FT Ilkka Hakalehto, sekä varatuomarit Olli Tarpila ja Erkki Tynkkynen. HYRY toimi läheisessä yhteistyössä Yksityiskoulujen Liiton kanssa ja sai tukea Vapaan koulutuksen tukisäätiöltä. Lähtökohdat puolustaa yksityisten koulujen asemaa olivat hyvät. Toisaalta ne olivat haastavat, koska yksityiskoulut toimivat myös itsenäisinä yksikköinä ja neuvottelujen edetessä koulujen välillä oli eturistiriitoja koulupiirien osalta. Teperin johdolla yhdistys organisoitui tehokkaasti. Strateginen toiminta oli määrätietoista ja käsitti useita toimenpiteitä: tiedostustoiminta jäsenkouluille, suorat yhteydet kaupungin johtoon ja valtuustoon, tiedostusvälineiden kautta tapahtuva vaikuttaminen, oppilaiden huoltajiin kohdistuva vaikuttaminen, seminaarien ja koulutustilaisuuksien järjestäminen, lainopillinen tuki kouluille. Vuosina 1971–1977 yhdistyksen hallitus kokoontui 80 kertaa ja käsitteli 529 asiakohtaa. Määrätietoinen ja hyvin organisoitu työ tuotti yksityisten koulujen näkökulmasta tyydyttävän lopputuloksen. 18 helsinkiläiskoulua jäi korvaaviksi kouluiksi.